

Kulturdepartementet
Pb. 8030 Dep
0030 Oslo

Oslo 8. mai 2015

Konsekvenser av manglende styring og langtidsplanlegging av magasinkapasitet hos Arkivverket

Norsk Arkivråd viser til Riksarkivarens avleveringsstopp for papirarkiver i deler av Arkivverket, bl.a. Riksarkivet og statsarkivene i Oslo og Hamar. Dette gir flere grunner til bekymring hos våre medlemmer, og vi ønsker å dele noen av dem med dere.

Grensen for avlevering til Riksarkivet er normalt at materialet det er snakk om må være 25 år eller eldre. I særskilte tilfeller kan man søke om å få avlevere yngre materiale enn dette.

I snart 30 år har vi i Norge hatt en standard for elektronisk journal og senere elektronisk arkiv (Noark). Til tross for det er det fremdeles store mengder papirarkiv som enten er klare for avlevering eller som i løpet av de neste 20 årene må avleveres på papir. Det er først de siste ti årene at forvaltningen for alvor har gått over til elektroniske arkiver. Det er vel så krevende å ta vare på disse i et langtidsperspektiv som et papirarkiv, men utfordringene knyttet til digitalt materiale er helt andre enn mangel på fysisk magasinkapasitet.

Riksarkivet gjennomførte nylig en kartlegging som blant annet hadde som formål å avdekke volumet av arkivmateriale som enten allerede er klart for avlevering eller som er planlagt avlevert de nærmeste årene. Norsk Arkivråd antar på bakgrunn av tilbakemeldinger fra medlemmene at det vil dreie seg om svært store mengder både papirbasert og digitalt materiale. Riksarkivarens bestemmelser for bevaring og kassasjon har vært under revisjon i snart ti år. Vi antar derfor at kartleggingen også vil avdekke at bevarings- og kassasjonsvurdering mange steder ikke er utført, og at kartleggingen derfor ikke vil gi noe nøyaktig svar på hva som er det fremtidige magasinbehovet for offentlig og privat sektor.

Risikoen ved at materiale ikke kan avleveres eller deponeres er mange. Virksomheter kan

Norsk Arkivråd
Maridalsveien 3
0178 Oslo

Telefon: 22 20 28 90
E-post: postmottak@arkivrad.no
www.arkivrad.no

blant annet ha behov for å bruke lagringsplassen til noe annet enn oppbevaring av eldre arkivmateriale. Alternativene er da enten å kvitte seg med materialet eller finne andre lagringsmuligheter. Dette kan være alt fra kommersielle aktører, lån av lokaler fra velvillige eller andre kreative løsninger. Ingen av disse sikrer god langtidsbevaring eller tilgjengeliggjøring av materialet for dem som har behov for det.

Årsakene til fulle magasiner kan vi bare spekulere i, men det er nærliggende å tro at det dreier seg om manglende langtidsplanlegging kombinert med for lite ressurser i denne delen av Arkivverkets virksomhet. Norsk Arkivråd er godt kjent med at det arbeides med å etablere et nytt arkivbygg på Tynset som kanskje også skal romme noe av etterslepet på ikke avlevert digitalt og papirbasert materiale. Vi oppfordrer derfor departementet til å arbeide for en fortgang i prosessen for dette bygget, og anbefaler at det også planlegges for håndtering av annet materiale enn pasientjournaler.

Manglende kapasitet i Arkivverket til å motta arkivmateriale medfører som nevnt betydelige utfordringer for arkivskapere. Arkivmateriale kan bli flyttet til mindre egnede lokaler som i verste fall medfører stor risiko for tap av viktig dokumentasjon, blant annet rettighetsdokumentasjon for innbyggere. Det medfører også store lagringskostnader for arkivskapere at de selv må oppbevare gammelt arkivmateriale lenge etter at det skulle ha vært avlevert.

Vi mener Arkivverket må jobbe aktivt for å få til en bedre styring av planene for avlevering og sørge for at det etableres tilstrekkelig depotkapasitet så raskt som mulig. Videre må det prioriteres å ta i mot arkivmateriale fra statlig forvaltning som er underlagt pliktavlevering. Vi er kjent med at enkelte kommuner har inngått avtaler om avlevering av materiale til blant annet Statsarkivet i Oslo. Det bør derfor ikke inngås flere avtaler om depot med kommuner før magasinkapasiteten tilsier at dette er forsvarlig og materialet som venter på å bli vurdert er håndtert.

Vennlig hilsen

Marianne Høiklev Tengs

Kopi: Riksarkivaren

Norsk Arkivråd
Maridalsveien 3
0178 Oslo

Telefon: 22 20 28 90
E-post: postmottak@arkivrad.no
www.arkivrad.no

Norsk Arkivråd
Maridalsveien 3
0178 Oslo

Telefon: 22 20 28 90
E-post: postmottak@arkivrad.no
www.arkivrad.no